

Handläggare
Kommunstyrelseförvaltningen
Henrik Karlsson
Utredare
08-578 28 147
henrik.karlsson@tyreso.se

Handlingstyp
Tjänsteskrivelse
Datum
2025-08-05

Sida
1 (6)
Diarienummer
KS/2025:323

Soraya Green
Utredare
08-578 28 251
soraya.green@tyreso.se

Mottagare
Kommunstyrelsens arbetsutskott

Svar på remiss om slutbetänkandet SOU 2025:25 Arbetslivskriminalitet - upplägg, verktyg och åtgärder, fortsatt arbete (A2025/00273)

Förslag till beslut

- Kommunstyrelsen antar kommunstyrelseförvaltningens skrivelse som Tyresö kommuns svar på remissen av slutbetänkandet SOU 2025:25 Arbetslivskriminalitet - upplägg, verktyg och åtgärder, fortsatt arbete (A2025/00273).

Kommunstyrelseförvaltningen

Cynthia Rune fjärd
Kommundirektör

Elin Waltersson
Chef demokrati- och säkerhetsavdelningen

Sammanfattning av ärendet

Tyresö kommun har fått slutbetänkandet Arbetslivskriminalitet - upplägg, verktyg och åtgärder, fortsatt arbete (SOU 2025:25) på remiss från Arbetsmarknadsdepartementet. Remissen ska besvaras senast den 22 september 2025. Tyresö kommun ställer sig generellt sett positiv till delegationens förslag på åtgärder för att motverka och förebygga arbetslivskriminalitet. Samtidigt framför kommunen vissa synpunkter som bör beaktas i den fortsatta behandlingen av kommitténs bedömningar och förslag.

Beskrivning av ärendet

Regeringen har genom Arbetsmarknadsdepartementet skickat slutbetänkandet SOU 2025:25 Arbetslivskriminalitet - upplägg, verktyg och åtgärder, fortsatt arbete på remiss till Tyresö kommun. Remissen ska besvaras senast den 22 september 2025.

I betänkandet lämnar delegationen förslag på effektiva åtgärder och verktyg för att motverka och förebygga arbetslivskriminalitet. Delegationen har också identifierat relevanta aktörer, analyserat förutsättningarna för ett långsiktigt samarbete med arbetsmarknadens parter och tagit ställning till hur arbetet kan fortsätta inom ramen för befintliga myndighetsstrukturer.

Tyresö kommun har granskat remissen och lämnar sitt svar utifrån ett kommunalt perspektiv. Fokus har varit att kommentera de förslag och bedömningar som påverkar kommuner. Kommunstyrelseförvaltningen har arbetat fram ett förslag på till svar på remissen i samråd med berörda förvaltningar och funktioner.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut har inga ekonomiska konsekvenser.

Prövning av barnets bästa

En prövning av barnets bästa har inte genomförts eftersom förslaget till beslut inte berör barn och unga i Tyresö kommun.

Remissvar från Tyresö kommun

Här redovisas Tyresö kommuns synpunkter på de frågor som väckts och de förslag som lämnats i slutbetänkandet SOU 2025:25 Arbetslivskriminalitet - upplägg, verktyg och åtgärder, fortsatt arbete. Remissvaret behandlar de frågor och förslag som bedöms beröra kommuner.

Ge tillfälliga uppehållstillstånd för att hävda sin rätt (avsnitt 6.8.2)

Tyresö kommun delar delegationens uppfattning att möjligheterna att utfärda tidsbegränsade uppehållstillstånd till arbetstagare som utsatts för misstänkt människohandel bör utökas. Förslaget är välkommet av humanitära skäl samtidigt som det har potential att stärka de rättsvårdande myndigheternas arbete med att beivra denna typ av brottslighet. I sin tur kan det bidra till att stärka sund konkurrens mellan seriösa företag eftersom det kan minska antalet oseriösa företag på marknaden.

Tyresö kommun noterar att delegationen föreslår att arbetstagare med dessa uppehållstillstånd ska erbjudas vård inom regionen och undantas från krav på arbetstillstånd. Men frågan om de också kan söka stöd och hjälp från socialtjänsten behandlas inte. Även om antalet individer med dessa uppehållstillstånd kan antas bli lågt, behöver det ändå klargöras om de exempelvis kan söka ekonomiskt bistånd och bistånd till bostad. På grund av de starkt vägande humanitära skälen motsätter sig inte kommunen att tillgodose behovet av en skälig levnadsnivå under tiden eventuella rättsprocesser pågår. Staten bör dock kompensera kommunerna för eventuella kostnader. Många kommuner har idag en ansträngd ekonomisk situation samtidigt som möjligheterna att upplåta bostäder av sociala skäl ofta är en begränsade.

Statsbidrag till organisationer som hjälper utsatta för människohandel (avsnitt 6.9)

Tyresö kommun stödjer förslaget att förordningen om statsbidrag bör ändras till att omfatta all form av människohandel. Detta kan stärka civilsamhällesorganisationers förmåga att komplettera socialtjänstens arbete med att stötta brottsoffer. Aktuella civilsamhällesorganisationer behöver dock nog kontrolleras innan medel betalas ut för att säkerställa att organisationerna är seriösa och har kompetens och förmåga att ge kvalitativt stöd.

Ett generellt beställaransvar? (avsnitt 6.13.3)

Likt delegationen ser Tyresö kommun arbetslivskriminalitet som ett allvarligt samhällsproblem. En form av arbetslivskriminalitet är att oseriösa företag deltar i offentliga upphandlingar och tilldelas kontrakt som ger dem rätt att utföra offentliga tjänster mot ersättning. Av den anledningen väcker delegationen frågan om att utvidga dagens begränsade beställaransvar till ett generellt beställaransvar som skulle omfatta samtliga upphandlande myndigheter. Tanken är att minska antalet oseriösa företag genom att skapa incitament för att ställa högre krav och utföra noggrannare kontroller, både innan och efter att avtal ingås. Delegationen menar att åtgärden kan vara en effektiv åtgärd för att minska arbetslivskriminalitet, men medger samtidigt att den kan ge svårförutsebara konsekvenser för tjänstemarknaden.

Tyresö kommun menar att ett generellt beställaransvar som gäller samtliga upphandlande myndigheter och samtliga tjänster som upphandlas skulle kräva mycket omfattande kontroller och uppföljningar under hela avtalstiden. För att undgå eventuella rättsliga och ekonomiska konsekvenser behöver oseriösa företag som inte följer tillämpliga lagar och regler upptäckas i god tid. I princip skulle det kräva att varje arbetstagare följs upp individuellt för att säkerställa att

exempelvis lön betalats ut på rätt sätt och semester beviljats enligt gällande rätt. I dagsläget är detta inte juridiskt möjligt till följd av begränsningar i svensk sekretesslagstiftning och EU:s dataskyddsförordning, GDPR. Men även om dessa begränsningar skulle undanröjas vore det ytterst resurskrävande att utföra så omfattande kontroller under en längre tid. Ett generellt beställaransvar skulle därmed riskera att kommunala upphandlingar minskar till fördel för verksamheter drivna i egen regi. På sikt kan det minska antalet företag som utför offentliga tjänster, vilket troligtvis inte är syftet med förslaget.

En samordnad registerkontroll för upphandlande myndigheter och enheter med mera (avsnitt 6.14.2)

Tyresö kommun delar delegationens uppfattning att upphandlande myndigheter behöver bättre möjligheter att upptäcka oseriösa företag, förhindra att de tilldelas offentliga kontrakt och följa upp att villkoren i kontrakten följs. Delegationen vill därför att lagstiftaren inför sekretessbrytande bestämmelser enligt leverantörskontrollsutredningens förslag i SOU 2023:43. Bestämmelserna skulle göra det möjligt för Upphandlingsmyndigheten att samla in uppgifter från andra statliga myndigheter till ett samlat register. Registret skulle kunna användas av kommuner och privata aktörer för att bedöma om anbudsgivare bör uteslutas från offentliga upphandlingar.

Tyresö kommun ser positivt på en sådan möjlighet eftersom det skulle kunna underlätta arbetet med att förhindra att offentliga kontrakt går till oseriösa företag och följa upp om villkoren i ingångna avtal följs. En fungerande registerkontroll kräver dock att uppgifterna i registret uppdateras i realtid, är tillförlitliga och speglar uteslutningsgrunderna i aktuell lagstiftning.

Regeringsuppdrag om arbetslivskriminalitet (avsnitt 6.14.3)

Tyresö kommun delar delegationens bedömning att regeringen ytterligare behöver se över kommuner och regioners rättsliga förutsättningar att pröva och kontrollera leverantörer i samband med offentliga upphandlingar. Något som särskilt kan behöva ses över är att de sekretessregler som gäller mellan myndigheter möjliggör effektiva kontroller och granskningar.

Delegationen lyfter fram att Upphandlingsmyndigheten uttryckt att det vore önskvärt att kommunerna beaktar risken för arbetslivskriminalitet i offentliga upphandlingar i de lägesbilder och åtgärdsplaner som tas fram enligt lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Tyresö kommun ser positivt på att Sveriges Kommuner och Regioner och Brottsförebyggande rådet tar fram stöd och vägledning kring hur lägesbilder och åtgärdsplaner kan tas fram. Lagstiftaren bör dock inte detaljreglera vad

lägesbilder och åtgärdsplaner ska beröra eftersom kommuner verkar i lokala kontexter som snabbt kan förändras. För att lägesbilderna ska utmynna i konkreta åtgärder är det därför viktigt att kommunerna identifierar och prioriterar vilka brott som ska förebyggas baserat på den lokala kontexten.

Myndigheter och andra aktörer som kan bidra mer till att bekämpa arbetslivskriminalitet (avsnitt 7.3.5)

Tyresö kommun delar delegationens bedömning att Upphandlingsmyndigheten kan förbättra sitt stöd till upphandlande organisationer och att länsstyrelserna bättre kan stödja den regionala samordningen mot arbetslivskriminalitet.

Upphandlingsmyndigheten ansvarar för att utveckla, förvalta och stödja myndigheter att upphandla offentliga tjänster. Tyresö kommun anser att det vore särskilt värdefullt om detta övergripande uppdrag skulle kompletteras av ett mer fördjupat stöd som anpassas efter de lokala förutsättningarna. På så sätt kan stödet till kommunerna förstärkas ytterligare, samtidigt som det blir tydligare vad kommunerna kan förvänta sig.

Länsstyrelserna samordnar och koordinerar i dagsläget det regionala arbetet med människohandel för sexuella ändamål. Tyresö kommun står bakom delegationens ambition att detta arbete framöver även skulle omfatta alla former av människohandel och utvidgas till att omfatta arbetslivskriminalitet. Ett sådant arbete skulle kunna bidra till att kommunerna förebygger och motverkar arbetslivskriminalitet på ett liknande sätt oavsett lokal kontext.

Involvera kommuner och regioner (avsnitt 7.5.2)

Tyresö kommun instämmer i delegationens bedömning att kommuner och regioners samverkan med de statliga myndigheterna kan förstärkas. En utgångspunkt för en effektiv samverkan är att statliga myndigheter kan dela uppgifter med regioner och kommuner. Det vore därför önskvärt att kommunerna inte bara var hänvisade till bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), eftersom det idag endast går att få uppgifter om felaktiga utbetalningar, inte om arbetslivskriminalitet, med stöd av lag (2024:307) om uppgiftsskyldighet för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen samt fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet. För att uppnå en effektiv samverkan i övrigt mellan staten, regioner och kommuner vore det dock önskvärt om Sveriges Kommuner och Regioner agerar representant inom befintliga strukturer för mellanstatlig samverkan.

Handlingar som ingår i beslutet

1. Tjänsteskrivelse, Svar på remiss om slutbetänkandet SOU 2025:25 Arbetslivskriminalitet - upplägg, verktyg och åtgärder, fortsatt arbete

2. Slutbetänkande SOU 2025:25 Arbetslivskriminalitet - upplägg, verktyg och åtgärder, fortsatt arbete.

Beslutet skickas till

Arbetsmarknadsdepartementet.